

Handledarutbildning för psykoterapeuter

Kursplan

Syfte och mål

Utbildningens målsättning är att utifrån ett psykodynamiskt och systemteoretiskt perspektiv ge kunskaper i handledningens teori och metod samt att utveckla kompetens att praktiskt omsätta dessa kunskaper i handledning av individuellt psykoterapeutiskt arbete och av grupper som arbetar med olika former av behandling och psykosocialt arbete. Utbildningen ger även kunskaper i att handleda personer i ledningsposition.

Omfattning

Utbildningen omfattar fyra terminer och motsvarar 45 hp. Följande delar ingår:

- A. Teori och metod
- B.Handledningsarbete
- C.Handledning på handledning
- D. Fördjupningsarbete

Teori- och metodseminarierna kommer att äga rum på lördagar kl 9.00-15.00, en gång i månaden.

Handledning på handledning äger rum i grupper om fyra studenter, varannan vecka på vardagar. Tidpunkt för respektive grupp bestäms utifrån metahandledarens möjliga tider.

Lärandemål

Efter genomgången utbildning skall kursdeltagaren ha uppnått följande:

Kunskap och förståelse

- Kunna redogöra för och diskutera handledning utifrån olika teoretiska perspektiv;
- Förstå skillnader mellan olika typer av handledning och mellan handledning, psykoterapi, konsultation och undervisning;
- Förstå det känslomässiga samspelet mellan såväl handledare och handledd som mellan den handledde och dennes klient/klienter;
- Förstå processer inom och mellan individ, grupp och organisation;
- Förstå betydelsen av olika roller och uppgifter inom en organisation och hur dessa påverkar de processer som uppstår i handledningsarbetet;
- Känna igen närvaron och effekten av parallellprocesser;

Färdigheter och förmåga

- Kunna handleda individuell psykoterapi, både enskilt och i grupp;
- Kunna handleda grupper som arbetar med behandling och psykosocialt arbete;
- Kunna undervisa i psykoterapeutiskt arbete samt pedagogiskt förmedla psykoterapeutiskt kunnande;
- Kunna skapa en bas för den egna rollen som handledare;
- Visa förmåga att hantera och främja arbetsalliansen med den/de handledda;
- Visa förmåga att förstå och hantera överföring och motöverföring i såväl den terapeutiska relationen som i handledningsrelationen;

- Visa förmåga att förstå och hantera överföring och motöverföring på gruppnivå i det psykosociala arbetet;

Förhållningssätt och värderingsförmåga

- Uppmuntra till kontinuerligt reflekterande i den terapeutiska processen och i det psykosociala behandlingsarbetet;
- Känna igen och hantera brister i erfarenhet och kunnande hos den/de handledda;
- Känna igen och hantera försvarinställningar som uppstår i handledningssituationen;

Förkunskaper

Legitimerad psykoterapeut med minst två års psykoterapeutisk verksamhet efter erhållen legitimation.

Kursinnehåll

A. Teori och metod

De schemalagda teori- och metodseminarierna sker **en lördag i månaden, 9.00-15.00**, sammanlagt 108 timmar. Följande avsnitt ingår:

1. *Definition och avgränsning*

Avsnittet ger kunskap om skillnader och likheter mellan olika typer av handledning och belyser skillnader mellan handledning, psykoterapi, konsultation och undervisning.

2. *Handledningsmetodik*

Avsnittet behandlar handledningens metodik utifrån olika teoretiska perspektiv och innefattar teman som:

- Ramar och kontrakt för handledningen;
- Överföring och motöverföring i såväl den terapeutiska relationen som i handledningsrelationen;
- Överföring och motöverföring på gruppnivå i det psykosociala arbetet;
- Närvaron och effekten av parallellprocesser;
- Den egna rollen som handledare;
- Hur man främjar arbetsalliansen med den handledde/handledda och hur man kan skapa en fasspecifik trygghet i handledningssituationen;
- Hur man kan bidra till en ökad förmåga till självreflektion och tolerans för osäkerhet/känsla av att inte förstå.
- Främjandet av nyfikenhet och lekfullhet i handledningsarbetet;
- Hanterandet av brister i erfarenhet och kunnande;
- Försvarinställningar som kan uppstå i handledningssituationen.

3. *Handledning av arbetsgrupper i behandling och psykosocialt arbete*

Avsnittet presenterar olika teorier och modeller kring grupp- och organisationsprocesser samt belyser hur överförings- och motöverföringsprocesser kan gestaltas i en organisation. Detta avsnitt tar även upp formuleringen av ramar, kontrakt och uppdrag i förhållande till en större organisation och de särskilda problemställningar som man här kan stöta på i rollen som handledare.

4. *Pedagogik i psykoterapeututbildning*

Detta avsnitt i kursen ger kunskap om och träning i pedagogiska färdigheter för undervisning i psykoterapi. Detta sker bland annat genom att kursdeltagarna kontinuerligt ansvarar för delar av teoriseinarierna.

5. *Etik, juridik och ansvarsfrågor*

Kursen behandlar i detta avsnitt etiska frågeställningar och ansvarsfrågor i samband med utövandet av handledning.

6. *Vetenskapsteori*

Avsnittet belyser handledning ur ett vetenskapsteoretiskt perspektiv och presenterar forskning i psykoterapi och handledning.

B.Handledningsarbete

Under utbildningstiden skall varje kursdeltagare ha två handledningsuppdrag, varav ett skall vara individuell psykoterapihandledning och ett grupphandledning inom behandling eller psykosocialt arbete. Den individuella handledningen skall löpa under minst tre terminer och grupphandledningen under minst två terminer.

Kursdeltagarna ansvarar själva för att skaffa handledningsuppdrag. Det individuella psyko-terapeutiska uppdraget bör kunna påbörjas efter första handledning på handledningstillfället. Grupphandledningsuppdraget påbörjas senare under utbildningen.

C.Handledning på handledning

Handledning på handledning, s.k. metahandledning, sker i grupper om tre eller fyra kursdel-tagare och en metahandledare. Grupperna är fasta under hela utbildningstiden och träffas 3 x 45, alt. 4 x 45 minuter varannan vecka. Totalt antal timmar 108/144 timmar.

Handledning på handledning äger rum på **vardagar och tidpunkt för respektive grupp bestäms utifrån metahandledarens möjliga tider.**

D.Fördjupningsarbete

Kursdeltagarna skall, enskilt eller i grupp, i slutet av utbildningen genomföra och presentera ett fördjupningsarbete i valfritt ämne.

Examination

Obligatorisk närvaro 80 %. Vid frånvaro skall missade seminarier kompletteras. Examination sker genom ett aktivt deltagande i seminarierna. Bedömningen sker fortlöpande.

Kursdeltagarna skall göra en skriftlig processammanfattning av båda sina handledningsuppdrag (individuellt och grupp) som skall godkännas.

Som betyg används beteckningen godkänd eller icke godkänd.

Huvudexaminator är disputerad och knuten till Lunds Universitet.

Lärare och handledare

Undervisning, handledning och examination sker huvudsakligen av medarbetare på Psykolog-Centrum. Samtliga är legitimerade psykoterapeuter med handledarutbildning och har lång erfarenhet av undervisning och handledning inom en mängd verksamhetsområden.

Antal platser

Utbildningen har plats för 12 kursdeltagare.

Auktorisation

Utbildningen ger behörighet till handledarauktorisering enligt PsykoterapiCentrum och motsvarar de krav Skånes kommunförbund har i sin upphandling av handledning.

Praktisk information

Lokal

All undervisning och handledning äger rum i PsykiologCentrums lokaler i Malmö:

PsykiologCentrum
Södra Förstadsgatan 13
211 43 MALMÖ

Utbildningsstart

15 september 2018

Utbildningskostnad

Terminsavgift: 22 000 kr (ex moms).

Avgiften inkluderar teori- och metodundervisning, handledning på handledning samt examination.

Kursansvarig

Lars Grönvall, telefon: 070-207 42 63

Ansökan

Sista ansökningsdag: **16 april 2018**. Ansökan sker på separat blankett.

Preliminär litteraturlista

(Ändringar kan komma att ske – slutgiltig litteraturlista presenteras i juni 2018)

- Andersen, T (2011) *Reflekterande processer – samtal och samtal om samtalen*. Lund: Studentlitteratur.
- Armstrong, D. (2005) *Organization in the Mind. Psychoanalysis, Group Relations, and Organizational Consultancy*. London: Karnac.
- Boalt Boëthius, S., m. fl. (2012) *Möjligheter och utmaningar i grupphandledning. Teori och verklighet*. Lund: Studentlitteratur.
- Bonnerup, B. & Hasselager, A. (2010) *Arbetsgrupper. Organisationspsykologi I Praktiken*. Malmö: Gleerups.
- Frawley-O’Dea, M. G. & Sarnat, J. (2001) *The Supervisory Relationship: A Contemporary Psychodynamic Approach*. New York: Guilford Press.
- Gordan, K (1998) *Psykoterapihandledning*. Stockholm: Natur & Kultur. (Finns endast som e-bok)
- Hawkins, P. & Shohet, R. (2008) *Handledning inom behandlande yrken*. Lund: Studentlitteratur.
- Heinskou, T & Visholm, S. Ed. (2005) *Psykodynamisk organisationspsykologi. Omedvetna processer på arbetet*. Stockholm: Liber.
- Holmqvist, R. & Clinton, D. (2018) *Relationella perspektiv på handledning*. Stockholm: Liber
- Larsson, M. & Lindén, J. (2005) *Handledning: perspektiv och erfarenheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundberg, T., m. fl. Red. (2017) *HBTQ+: psykologiska perspektiv och bemötande*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Modell, A. H. (1996) *Other Times, Other Realities: Toward a theory of psychoanalytic treatment*. Cambridge: Harvard University Press.
- Näslund, J., m. fl. Red. (2010) *Grupphandledning: forskning och erfarenheter från olika verksamhetsområden*. Lund: Studentlitteratur.
- Sandahl, C., m. fl. (2017) *Chef med känsla och förnufft: Om professionalism och etik i ledarskap*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Savege Scharff, J. Ed. (2014) *Clinical Supervision of Psychoanalytic Psychotherapy*. London: Karnac.
- Searles, H. F. (1955) "Det informative värdet av handledarens känslomässiga upplevelser". I: Harold F. Searles (2004) *Samlade Skrifter om Schizofreni*. Ludvika: Dualis.
- Searles, H. F. (1962) "Problem vid psykoanalytisk handledning". I: Harold F. Searles (2004) *Samlade Skrifter om Schizofreni*. Ludvika: Dualis.

Strømme, H. (2014) "A Bad and a Better Supervision Process. Actualized Relational Scenarios in Trainees: A Longitudinal Study of Nondisclosure in Psychodynamic Supervision". *Psychoanalytic Inquiry*, Vol 34:584-605.

Strømme, H. & Gullestad, S. E. (2012) "Disclosure or non-disclosure? An in-depth study of psychodynamic supervision". *Scand. Psychoanal. Rev.* Vol. 35:105-115.

Wheelan, S. (2013) *Att skapa effektiva team – en handledning för ledare och medlemmar*. Lund: Studentlitteratur.

Ytterligare texter tillkommer i form av artiklar och annat som anvisas av de enskilda lärarna.